

L'Educació Física per competències

El nou plantejament de l'Educació Física (EF) que ve determinat per la Llei orgànica d'Educació del 2006 i la Llei d'educació de Catalunya, tot just aprovada pel Parlament, marca a tots els docents de l'àrea una manera renovada d'afrontar l'EF.

CARLES JARDÍ PINYOL*

El plantejament que fa la Llei dels nous processos d'aprenentatge, basat en el concepte d'intel·ligència múltiple del psicòleg nord-americà Howard Gardner (1983), ens porta cap a la concepció que la persona ha de desenvolupar-se per competències. La Llei emmarca les vuit competències: *la comunicativa, la matemàtica, l'artística i cultural, la digital i el tractament de la informació, la d'aprendre a aprendre, l'autonomia i iniciativa personal, el coneixement i la interacció amb el món físic i la competència social i ciutadana*. Totes, adaptades a l'edat cronològica i madurativa de l'alumne, haurien d'estar incorporades des de cada àrea o matèria. I sabent que des de cada una s'hi pot incidir d'una manera més o menys específica.

Per descomptat que el fet que l'alumne tingui assolida una competència vol dir que no n'hi ha prou que hagi estat treballada des d'una sola vessant, totes les àrees hi han hagut de contribuir. La competència s'aconsegueix des de totes les visions.

Ara, doncs, és el moment d'aplicar l'EF per competències. I aquest plantejament, nou per a molts professionals, suposa en

No s'ha d'oblidar que l'EF ha de treballar d'una manera prioritària per a la promoció de la salut.

canvi una continuïtat en la manera de fer de molts altres docents que històricament han utilitzat el sentit comú i han interpretat l'EF com una eina més per al desenvolupament integral de l'alumne.

La normativa, d'altra banda, marca a l'àrea d'EF els quatre àmbits d'actuació: *l'activitat física i l'entrenament, l'expressió corporal, la salut i l'oci*.

El fet d'aconseguir autonomia per ser capaç de millorar la pròpia condició física (competència: *l'autonomia i iniciativa personal*), adquireix el seu màxim valor quan l'alumne accepta la pràctica de l'exercici com a benefici, també per a la salut i com a temps de lleure. Disposar d'una actitud corporal (*l'autonomia i iniciativa personal, i el coneixement i la interrelació amb el món físic*) correcta per poder realitzar qualsevol gest quotidià sense risc de lesió, és

un aspecte transversal i interdisciplinari. Si no disposem d'una estratègia comuna entre tots els professors que eduquem un mateix alumne, poc s'hi podrà fer. Així, des del professor de matemàtiques, que pot incidir sobre la posició asseguda de l'alumne, fins al d'EF, que en treballarà la musculatura, passant per tots els altres, ens hi hem d'implicar. De la mateixa manera que la competència matemàtica (espai-temps, càlcul mental, plantejament i resolució de problemes, etc.) també hauria d'estar estratègicament treballada a classe d'EF.

El coneixement del cos propi i de les seves possibilitats, la fisiologia de l'esforç i el funcionament del cos propi, els mecanismes de respiració i irrigació sanguínia, els coneixements sobre dieta i alimentació, el consum, les vergonyes i la por, el coneixement de l'entorn sociocultural, les pràctiques culturals, la importància social de certes manifestacions d'activitat física, etc., són només alguns exemples de tractament interdisciplinari que connecten les competències bàsiques amb altres àrees i disciplines.

Des d'aquesta perspectiva, no s'ha d'oblidar que l'EF ha de treballar d'una manera prioritària per a la promoció de la salut, en la línia que indiquen els estaments (Departament d'Educació, Secretaria General de l'Esport i Departament de Salut) i els seus programes. Per tant, com indica l'inspector, professor i especialista Xavier Chavarria (2003), la funcionalitat de l'EF passa per davant del domini estricte de qualsevol habilitat física i, així, l'EF ha de vetllar per tal que l'alumne adquireixi els mecanismes, els aprenentatges i les bases que li permetin en tot moment de la seva vida poder valer-se amb eficàcia en el seu dia rere dia. Això vol dir conèixer la importància de la salut per damunt de tots els altres àmbits, així com les competències que s'hi relacionen, amb una prioritat per sobre de les altres.

Les fites genèriques del moviment, d'altra banda, han d'apuntar cap a l'autonomia i les relacions personals. En aquest sentit, adquireix una importància real un bon treball sobre la comunicació, la col·laboració, l'oposició, l'acceptació de la diferència cultural, la coeducació, etc. No solament el joc i l'esport s'encaminen sobre aquestes fites, sinó que també l'expressió corporal adquireix una importància màxima. Tot sota el paraigua del component socioafectiu.

La nova Llei dona peu perquè en la docència de l'EF es doni més rellevància a la responsabilitat de l'alumne per tal de facilitar un camí correcte cap a poder ser un bon ciutadà. Els estils d'ensenyament, doncs, haurien d'anar cap a la participació de l'alumne i la seva implicació, tot transferint la responsabilitat del professor cap a l'alumne. En aquest sentit, l'EF és un bon instrument per contribuir a l'adquisició de les competències relacionades amb el tractament de la informació, la presa de decisions i la resolució de problemes.

Nous objectius

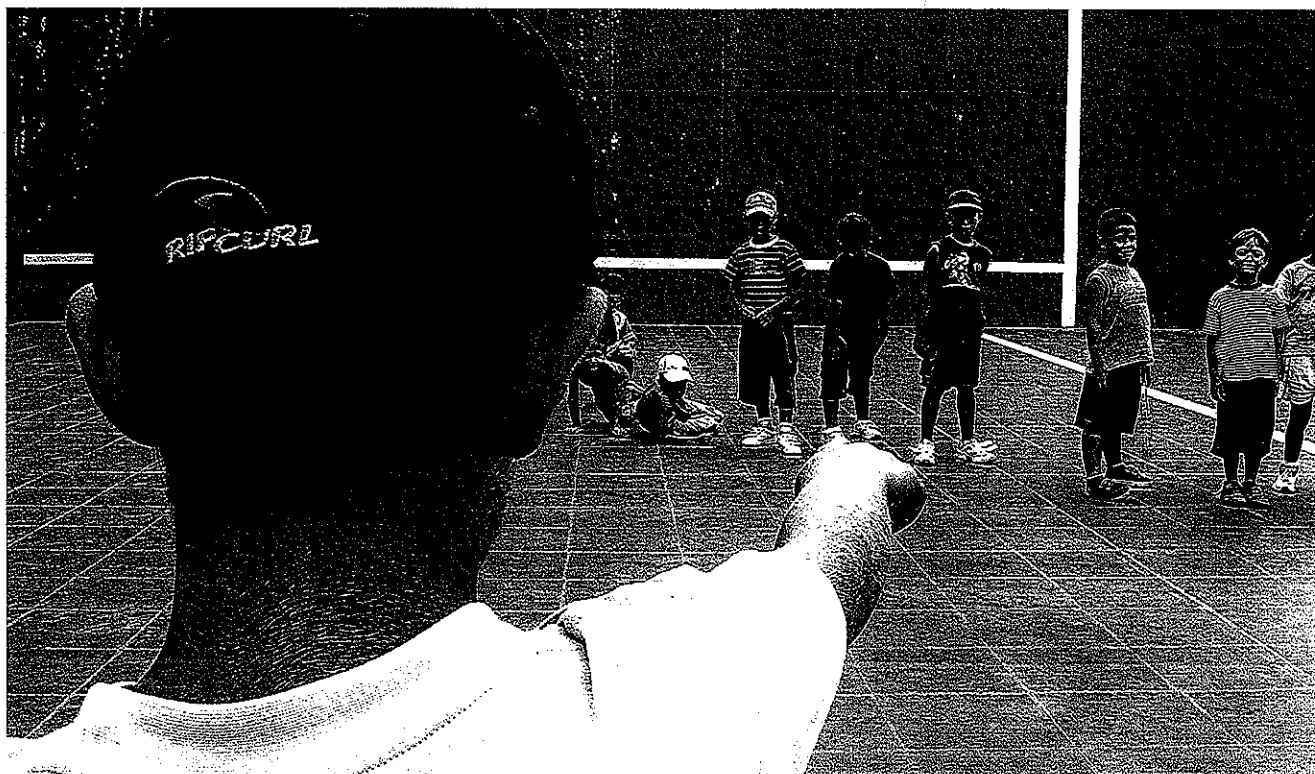
Els objectius de l'aprenentatge i domini de les habilitats motrius i les tècniques esportives que tant han caracteritzat l'EF dels darrers temps, ara poden canviar, i aparèixer-hi un nou paradigma. Ara, l'esport esdevé sobretot un mitjà de relació social i d'aprenentatges d'actituds ciutadanes. Des d'aquells professionals que mecanitzaven tècniques específiques allunyant l'alumne del sentit del joc o l'esport, fins als docents que utilitzaven el joc pel joc com a fi en si mateix, tots hem patit l'atomització de la pràctica esportiva que ha contribuït ben poc a l'assoliment dels aprenentatges específics. Sabem, però, que cal un cert domini per poder-se desenvolupar correctament en un esport i poder-ne gaudir. Cosa que ens porta cap a la problemàtica dels mínims en l'administració de les hores lectives.

Pel que fa a l'avaluació, els alumnes han de poder prendre part

activa en la valoració dels processos d'aprenentatge individuals i col·lectius, com a procés formador en què el professor esdevé un mediador i un facilitador dels aprenentatges. D'aquesta manera, l'alumne hauria de prendre consciència de les seves millores, tot adquirint una imatge ajustada de les seves possibilitats. Així com també l'avaluació adquireix una funció autoreguladora de la planificació del treball.

Sabem que sense la intencionalitat, sense l'interès i sense la implicació tant del professor com de l'alumne, pocs avenços podem esperar. Aquest és un fet prou rellevant en la situació sociològica d'avui dia que no està lliure de situacions complicades.

* **Carles Jardí** és inspector d'Educació, de l'Àrea d'EF, Serveis Territorials del Departament d'Educació a Tarragona i col·legiat 3834.

Verónica Valls, *Lideratge*